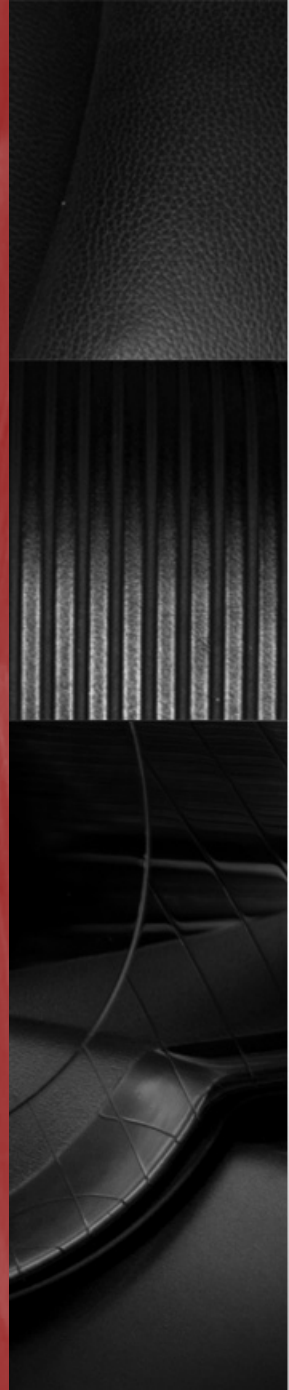

Povrchové kalení laserem

Navařování laserem

Doc. RNDr. Libor Mrňa, Ph.D.

Osnova

- Proč laserový paprsek, vlastnosti laserového svazku
- Používané lasery
- Princip povrchového kalení
- Technika kalení
- Princip navařování
- Materiály pro navařování
- Technika navařování
- Příklady

Charakteristika laserového svazku jako zdroje tepla

- Ostře ohraničený zdroj tepla
- Vysoká hustota výkonu (10^6 Wcm^{-2})
- Možnost tvarování tvaru
- Možnost vychylování paprsku

technologie

dělení

svařování

kalení

navařování

průměr vlákna

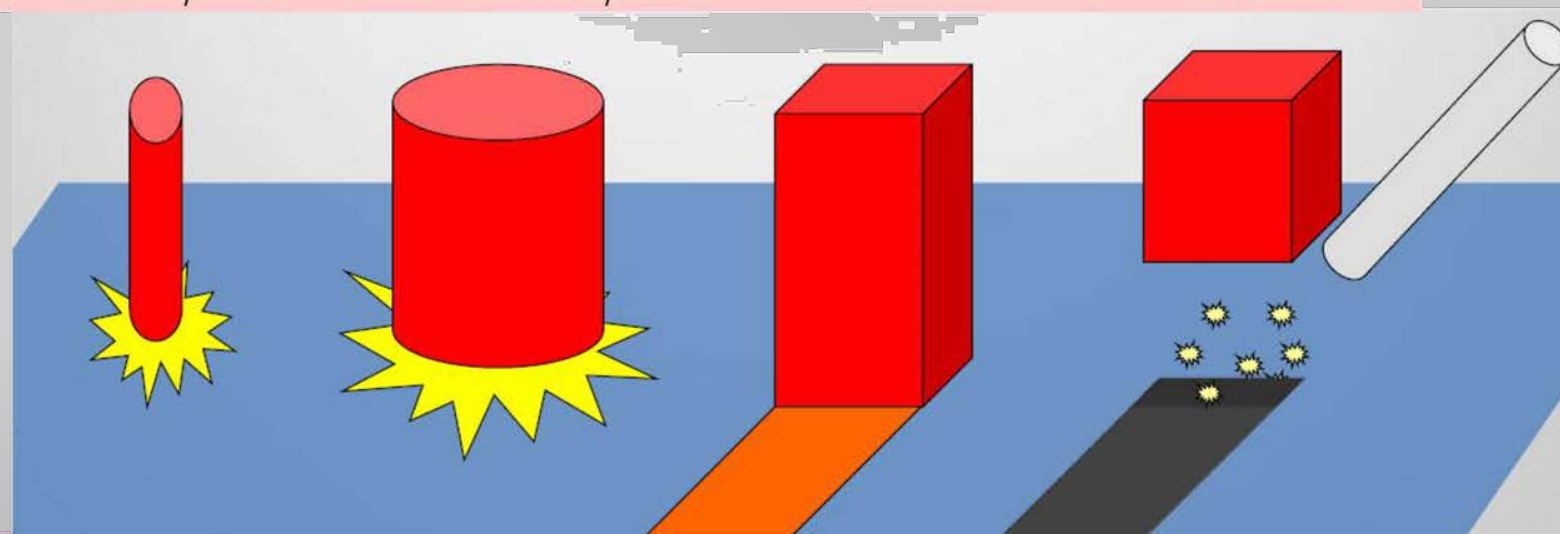
100 μm

200 - 1200 μm

> 1 mm

> 1 mm

Výkon laseru 3 kW

velikost stopy

prům. 0,1 mm

prům. 0,6 mm

spot 20x5 mm

spot 5x5 mm

výkonová hustota

37,5 MW/cm²

1,0 MW/cm²

2,4 kW/cm²

12 kW/cm²

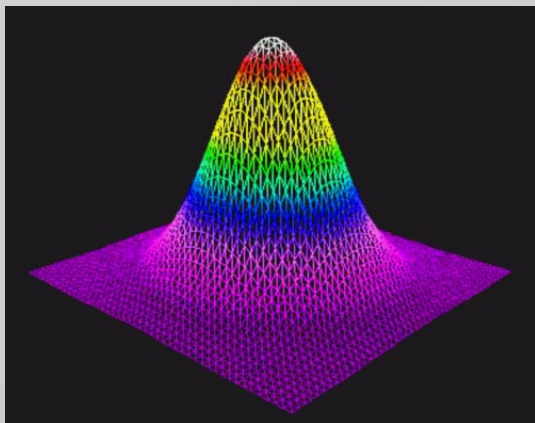
Typy laserů používané pro povrchové kalení a navařování

Typ	Vlnová délka [μm]	Účinnost [%]	Vedení opt. vláknem	Schopnost fokusace
CO ₂ laser	10,6	5	Ne	střední
Vláknový	1,07	48	Ano	vysoká
Diskový	1,06	35	Ano	vysoká
Diodový	≈ 1	47	Ano	malá

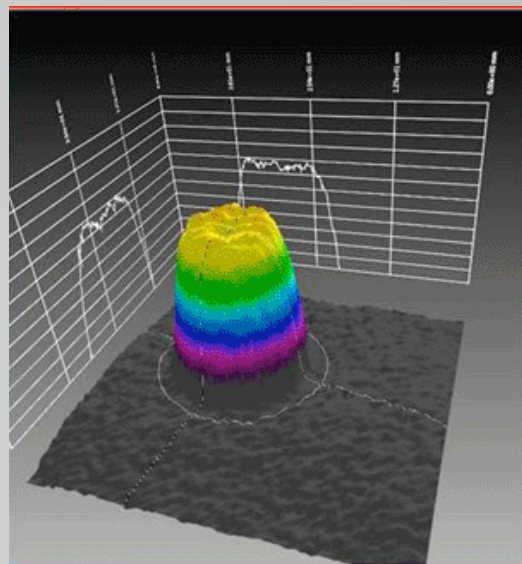
Požadavek na fokusaci svazku

Je třeba ploška NE bod

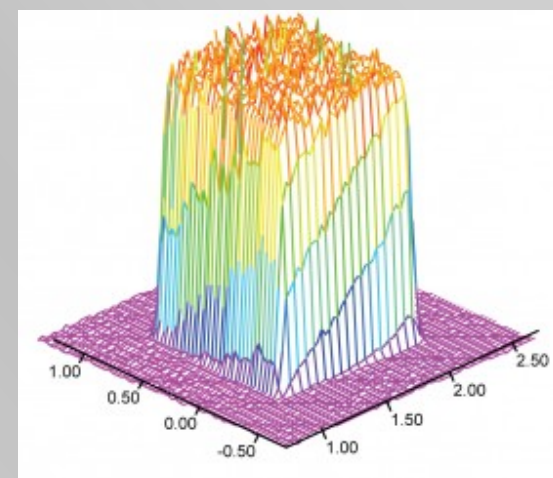
Gaussův profil

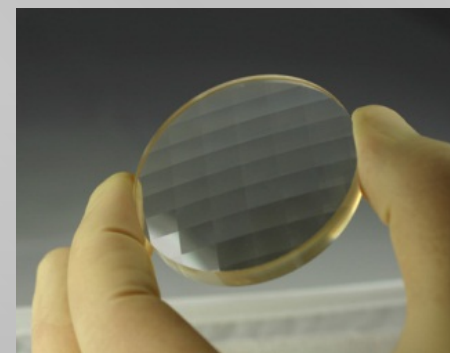
„Top hat „

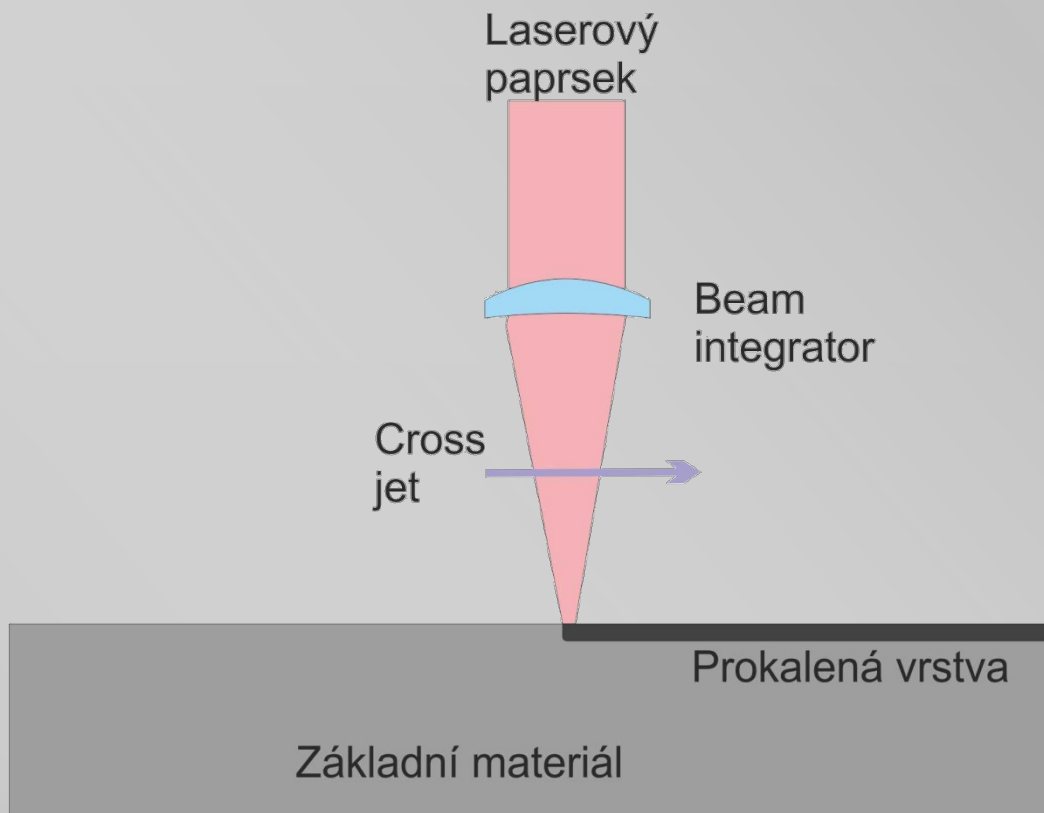
Hranatý profil

Beam integrator

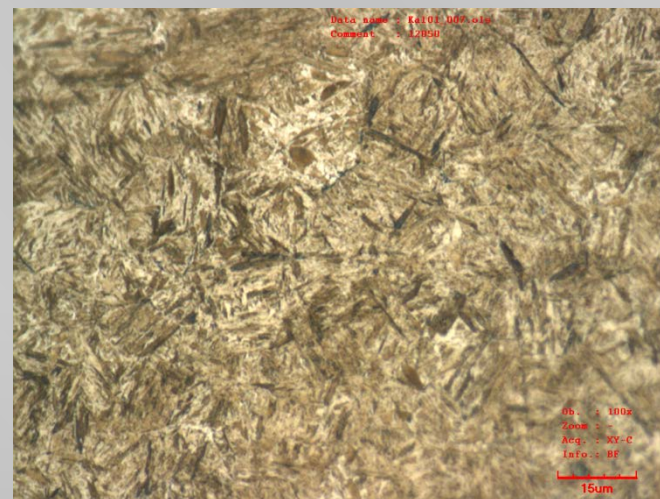
Princip povrchového kalení

Zakalená stopa

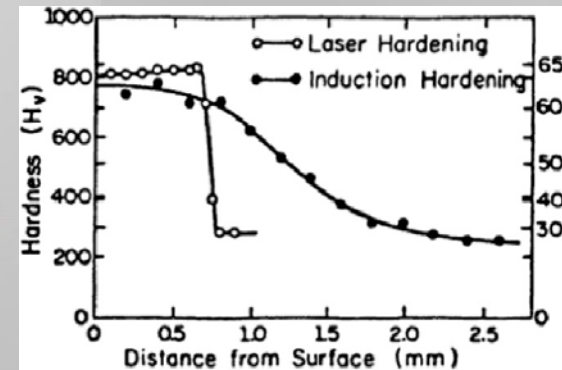
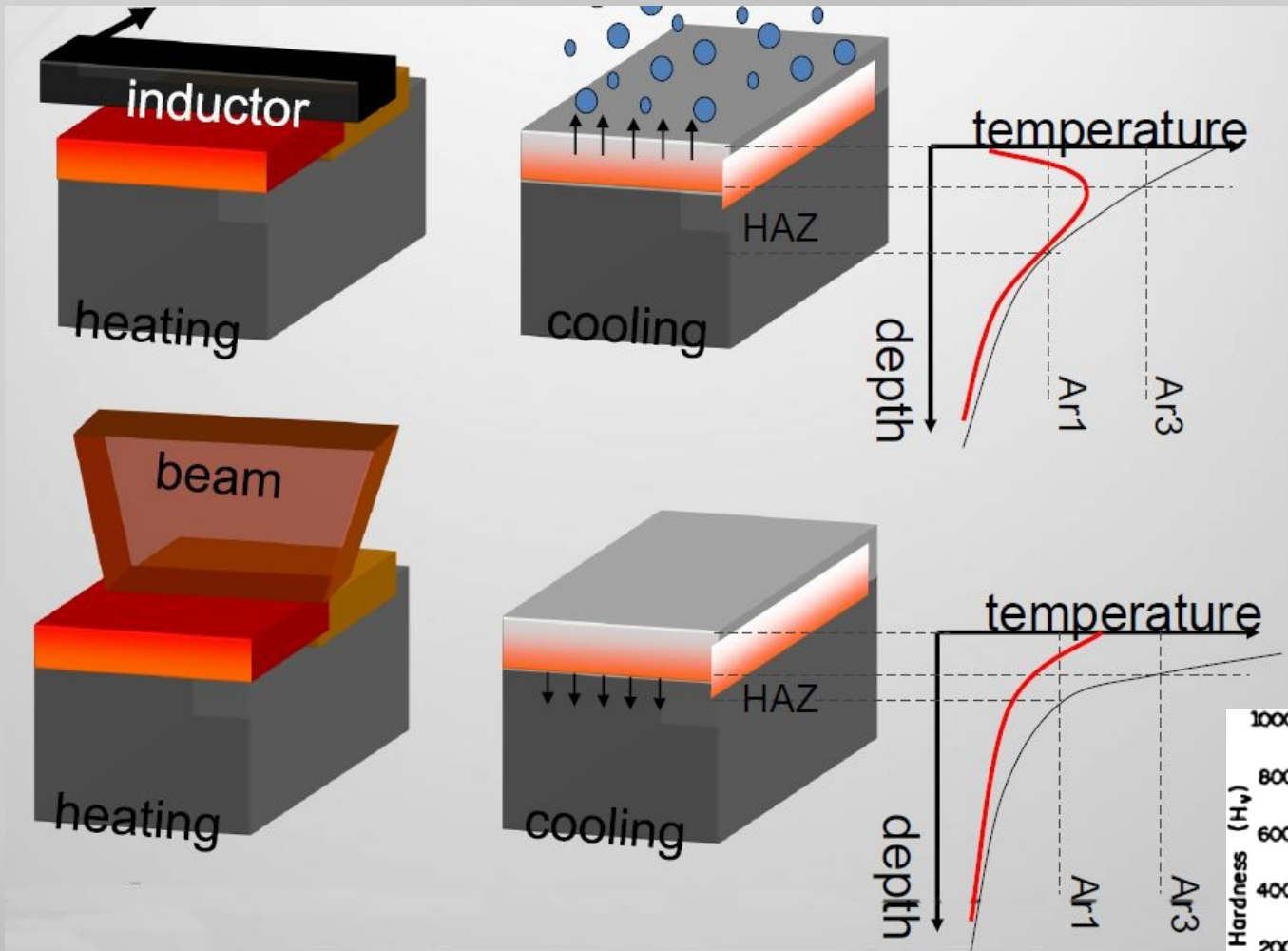

Mikrostruktura

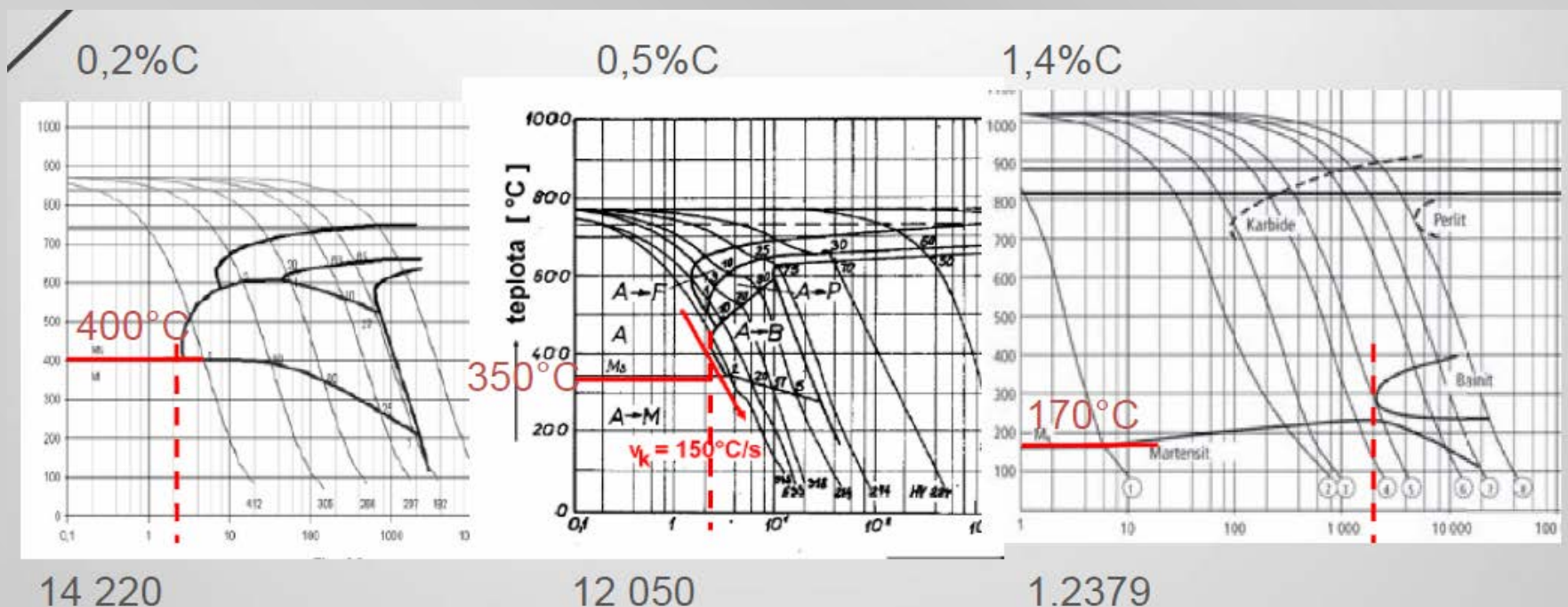

Chlazení pouze odvodem tepla do materiálu

Rozdíl mezi kalení laserem a indukčním

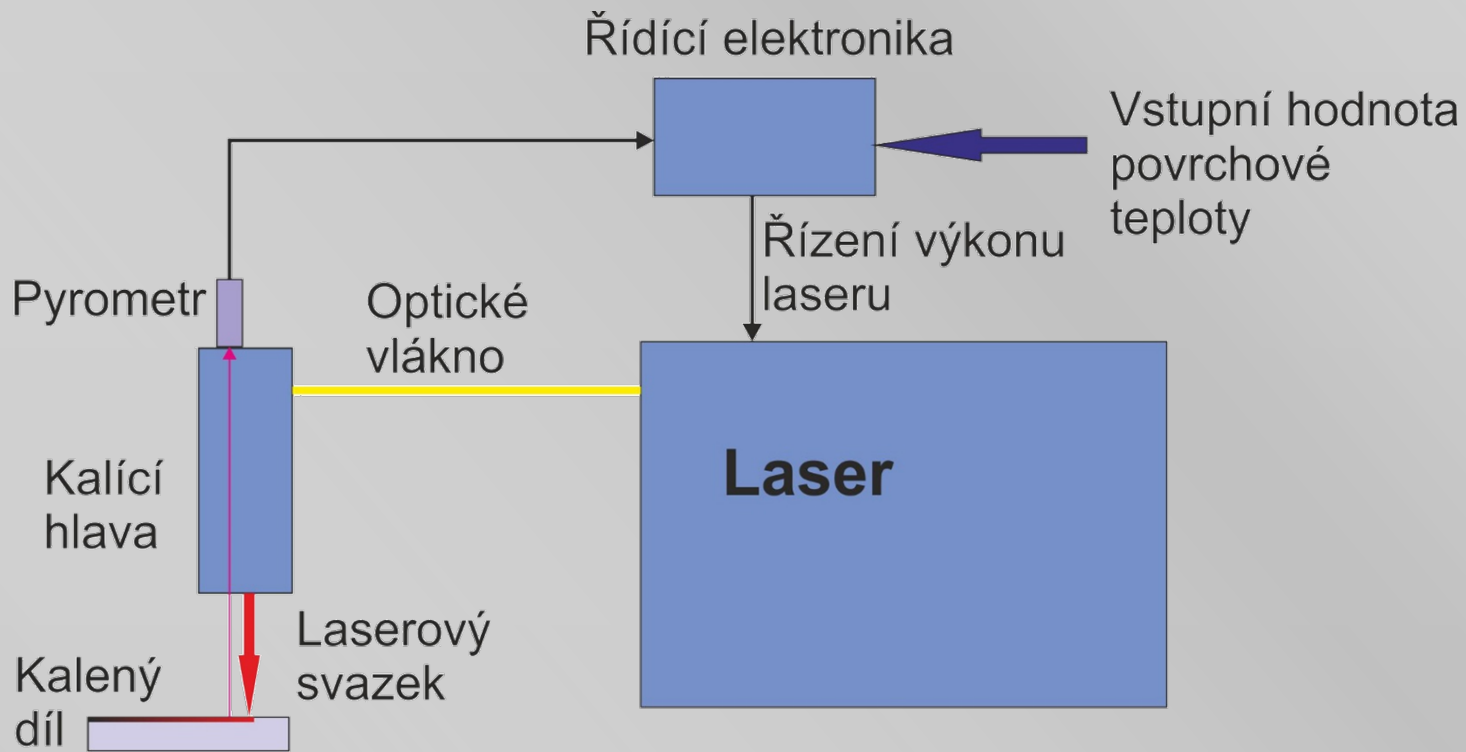
Kalení v ARA diagramech

- Rychlost ochlazování u laserového kalení je až 1000°C !
- Výsledkem je velice jemnozrný martenzit s nízkým pnutím v zakalené vrstvě
- Výsledné vrstvy mají delší životnost z hlediska otěruvzornosti a praskání vrstev

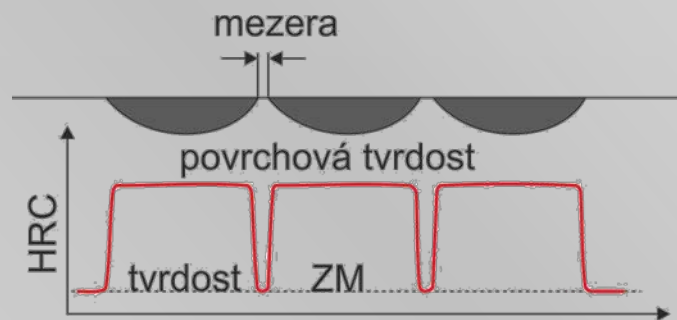
Zpětnovazební řízení kalícího výkonu

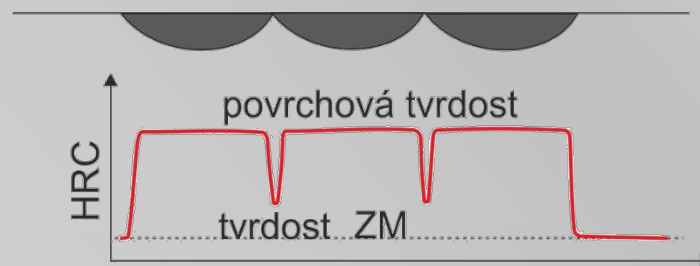
Lze kalit i složité strukturované díly (ozubená kola), hrany.

Kalení plochy

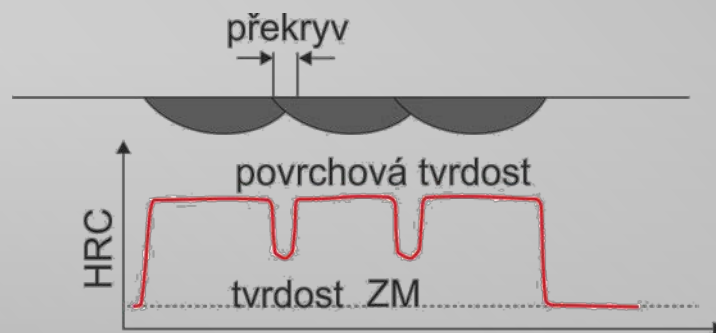
Stopy s mezerou

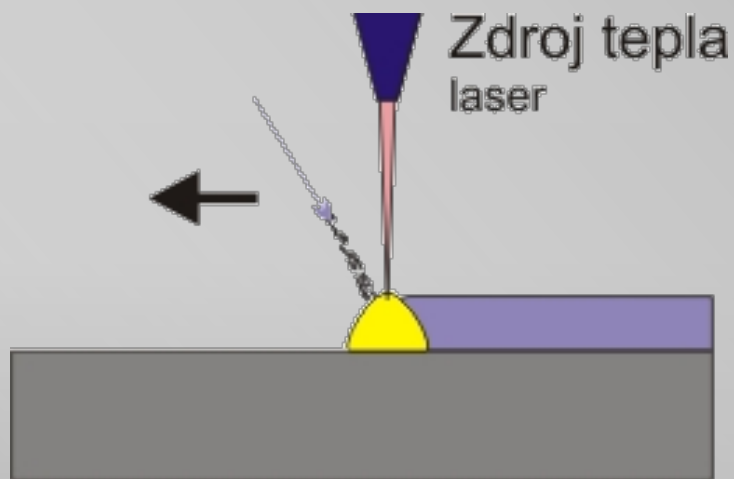
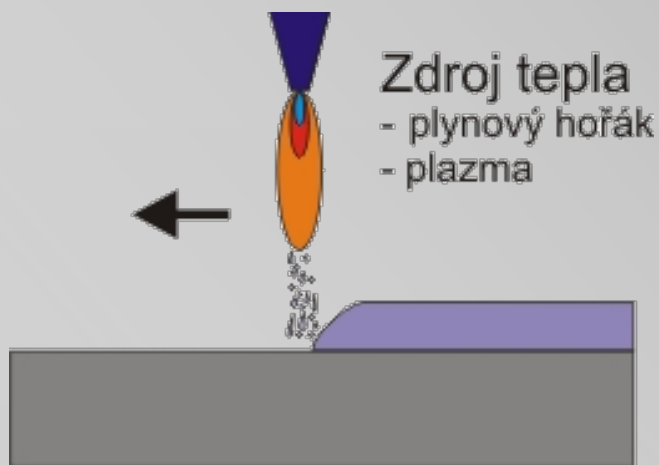
Stopy na dotyk

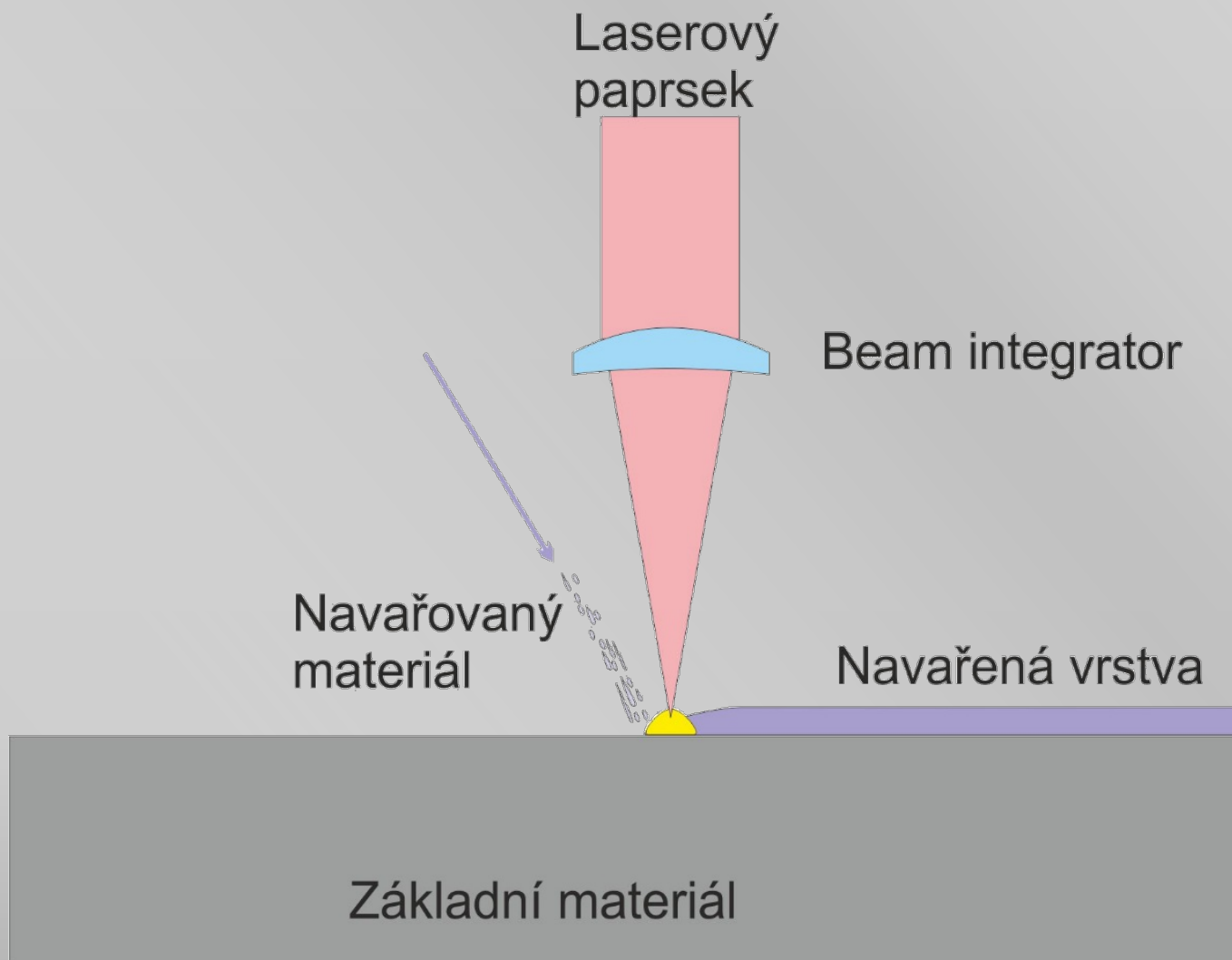
Stopy s překryvem

Zdroje tepla při navařování

Princip navařování laserem

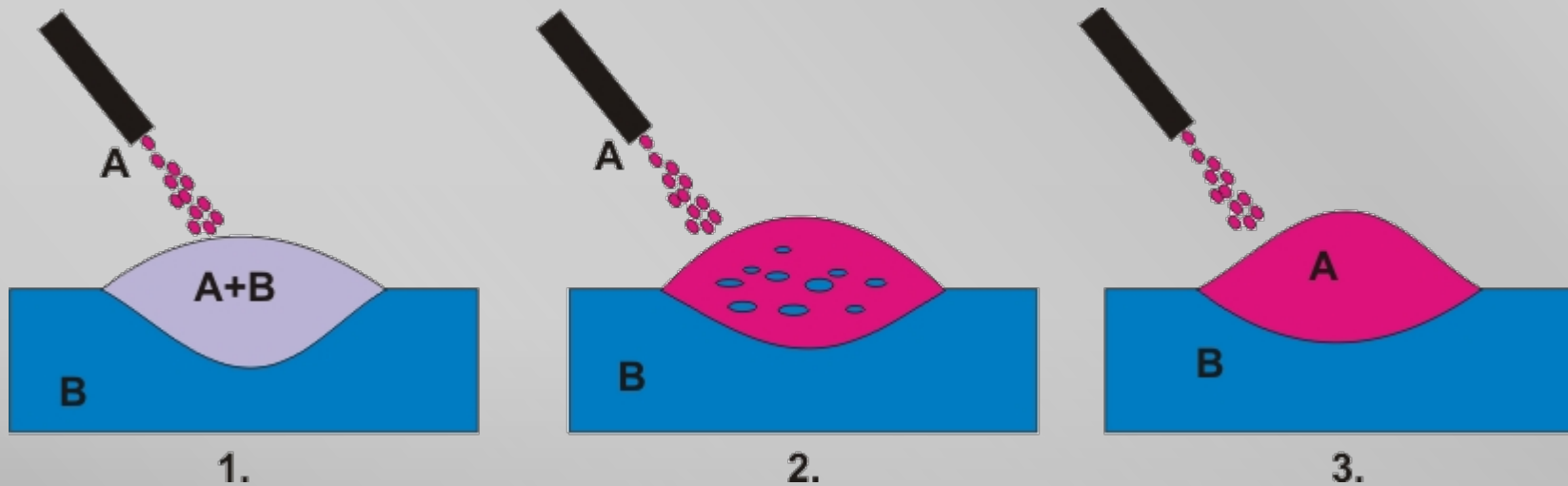

Energetické poměry při navařování v závislosti na použitém laseru

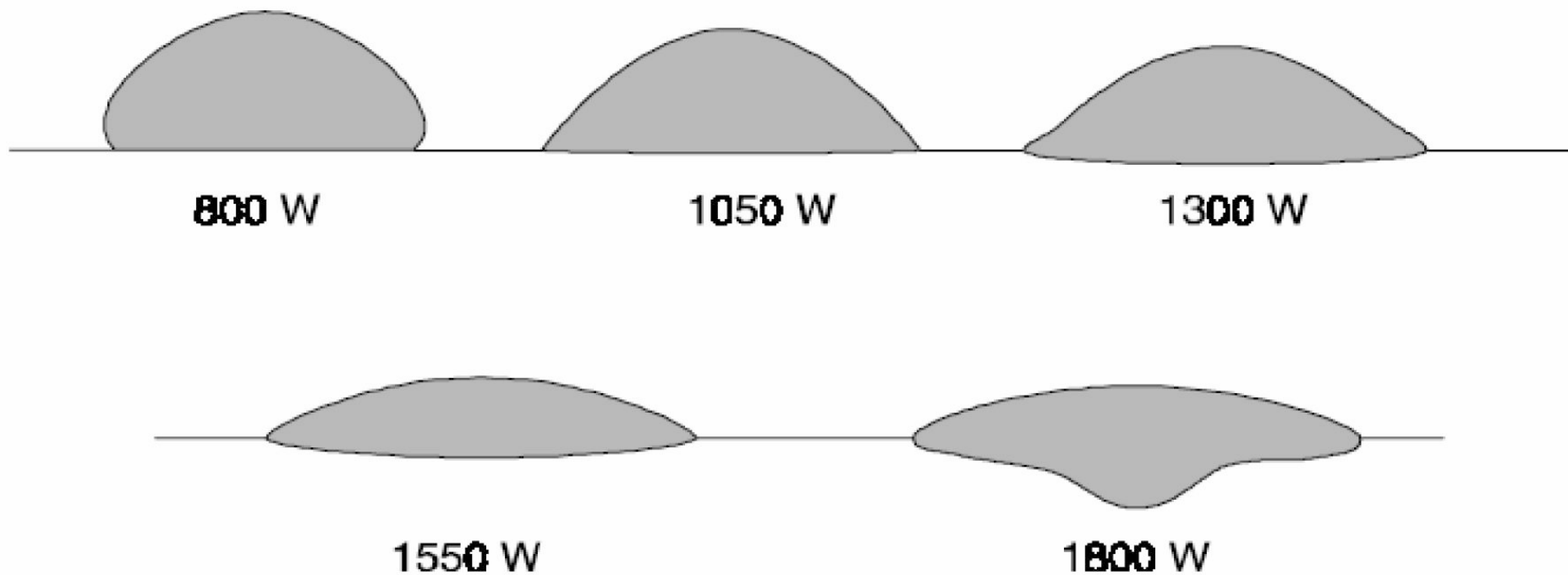
	CO ₂ laser 10,6 μm	Pevnolátkový 1μm
Energie odražená od nataveného povrchu	50%	40%
Energie odražená od části prášku	10%	10%
Ohřev povrchu substrátu	30%	30%
Energie pro tavení prášku a povrchu substrátu	10%	20%

Stupně navařování laserem

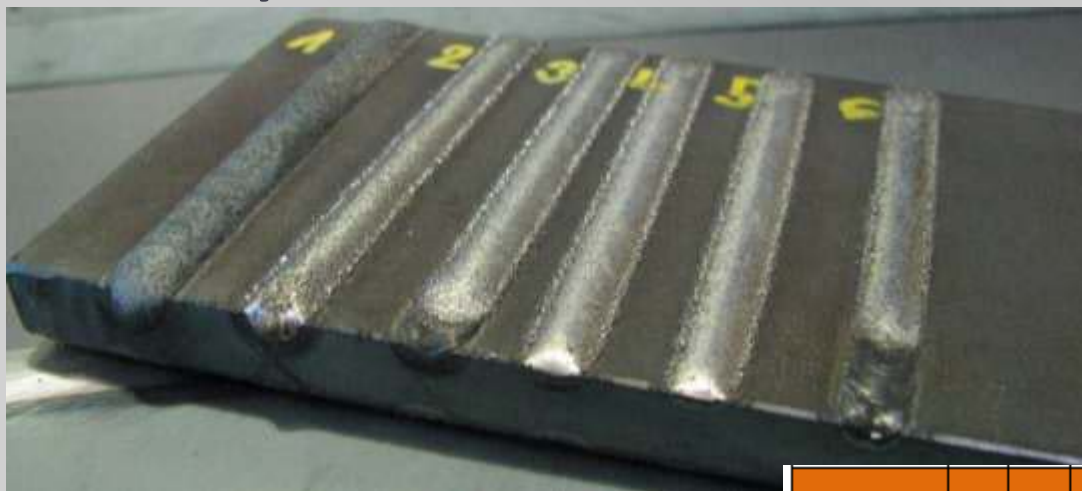
1. Laserové slévání (laser alloying)
2. Laserové glazování (laser glazing)
3. Laserové plátování (laser cladding)

Geometrie návaru

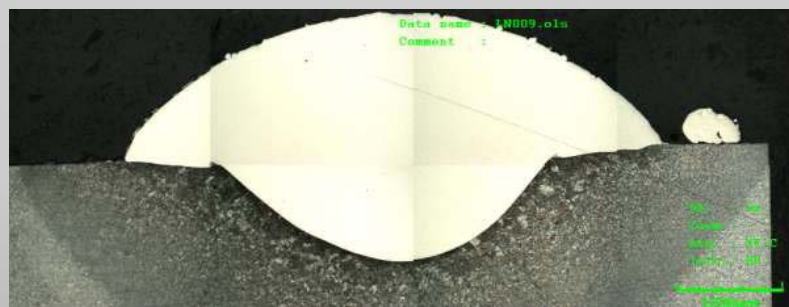

Příklady navařování

Surfit 1560

Prvky	Fe	C	Si	B	Ni	Cr	Tvrđost HRC	Hustota [kg .m ⁻³]
min [hm. %]	2,40	0,65	3,90	3,00	zbytek	14,00	62	4400
max [hm. %]	4,60	0,80	4,90	3,40		16,00		

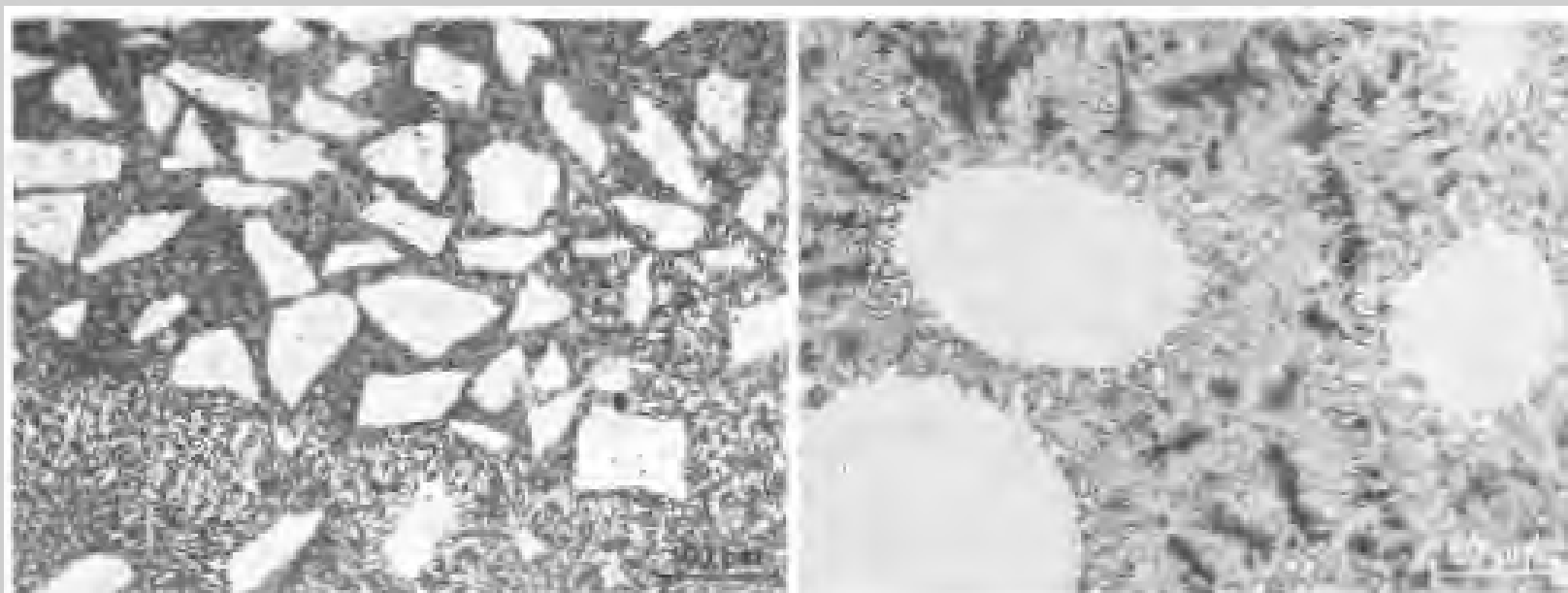
Špatně – zředění 32 %

Dobře - zředění 15 %

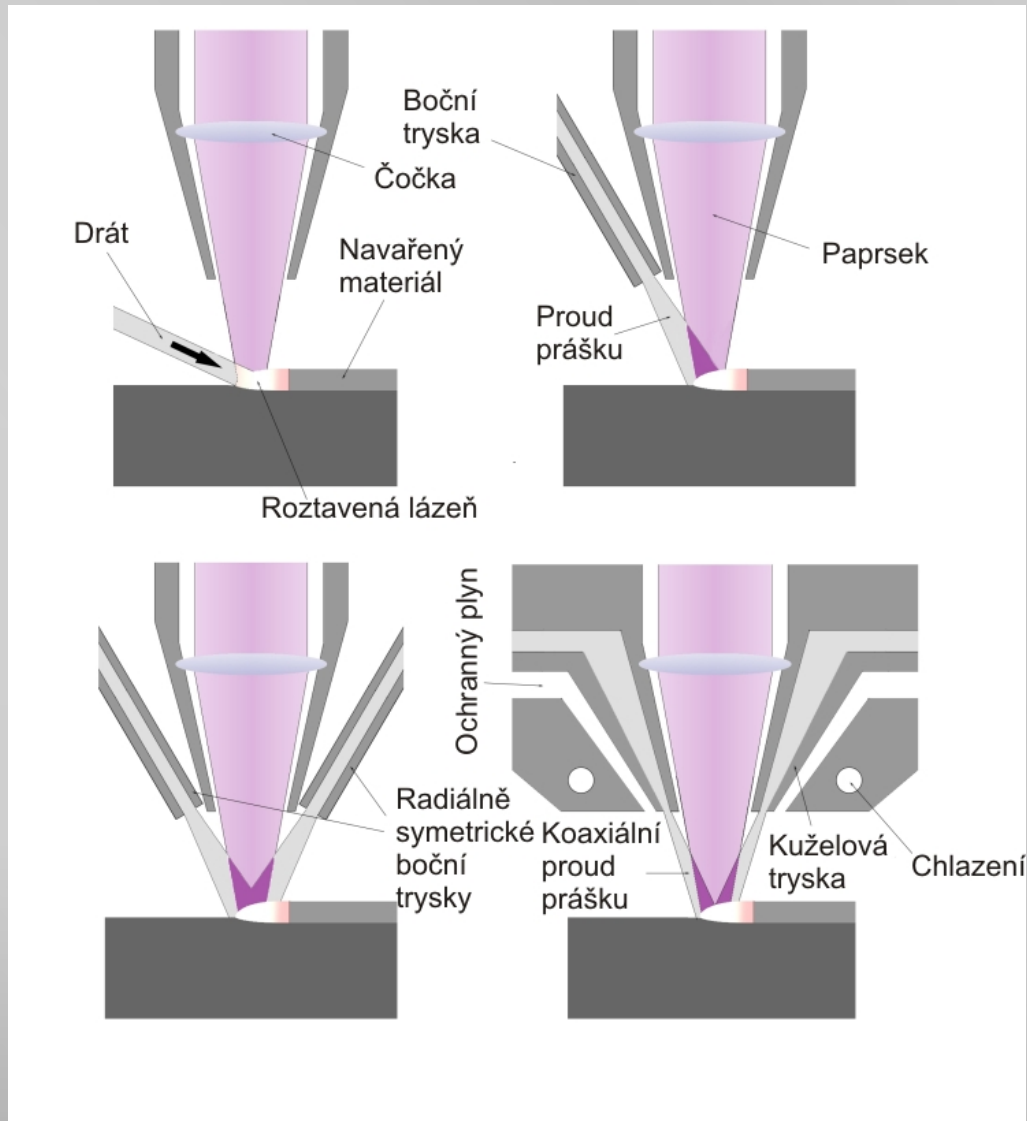
Mikrostruktura – porovnání technologií (struktura s WC)

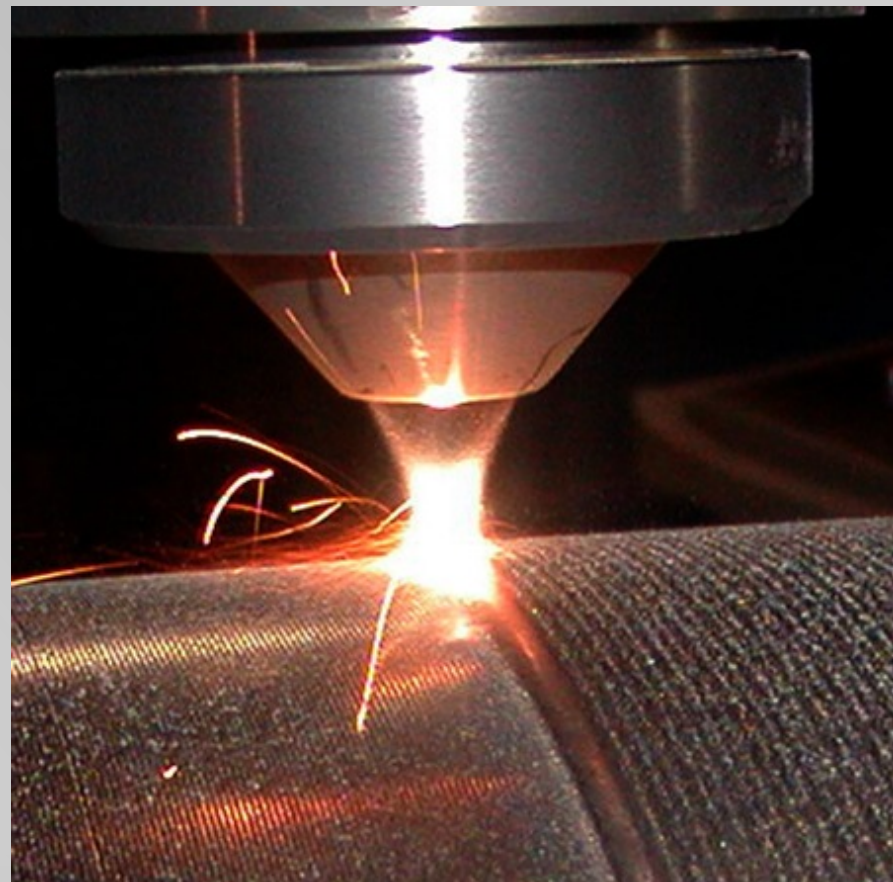
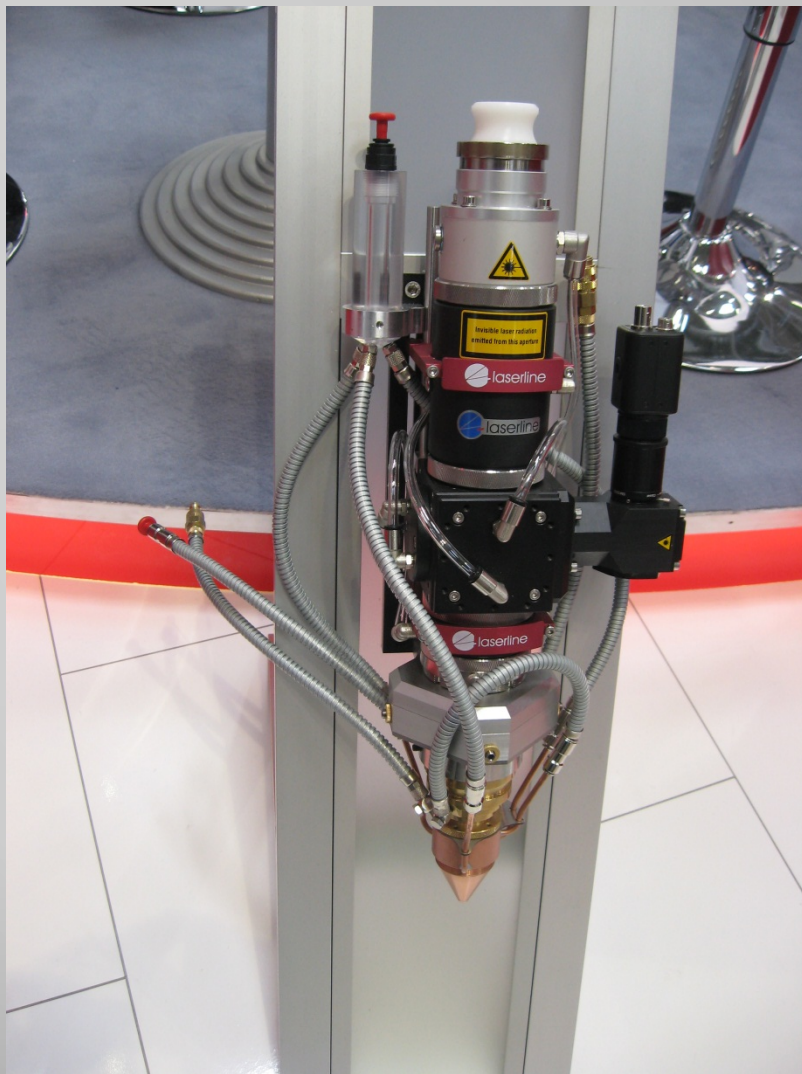
Laserové navařování

HVOF

Doprava navařovaného materiálu

Příklady laserových hlav

Typy navařovaných materiálů

- Nerezové materiály - austenitické (malé promísení materiálu)
- Niklové prášky (základ je NiCrBSi), Inconel
- Kobaltové slitin (Stellite)
- Bronzové prášky

Charakteristika procesu

Pozitiva

- Nejlepší technika pro navařování vrstev,
- Lze vytvářet gradované struktury s různými vlastnostmi
- Vhodné pro navařování malých a tvarově složitých struktur
- Vhodné i pro vnitřní dutiny a špatně dostupná místa
- Nízké rozpouštění navařovaného materiálu v podkladu
- Nízká deformace podkladu a malá TOO
- Vysoká rychlost ochlazování – jemná mikrostruktura.
- Velká materiálová flexibilita – kovy, keramiky, polymery
- Výsledná vrstva bez defektů a trhlin
- Kompaktní technologie

Charakteristika procesu

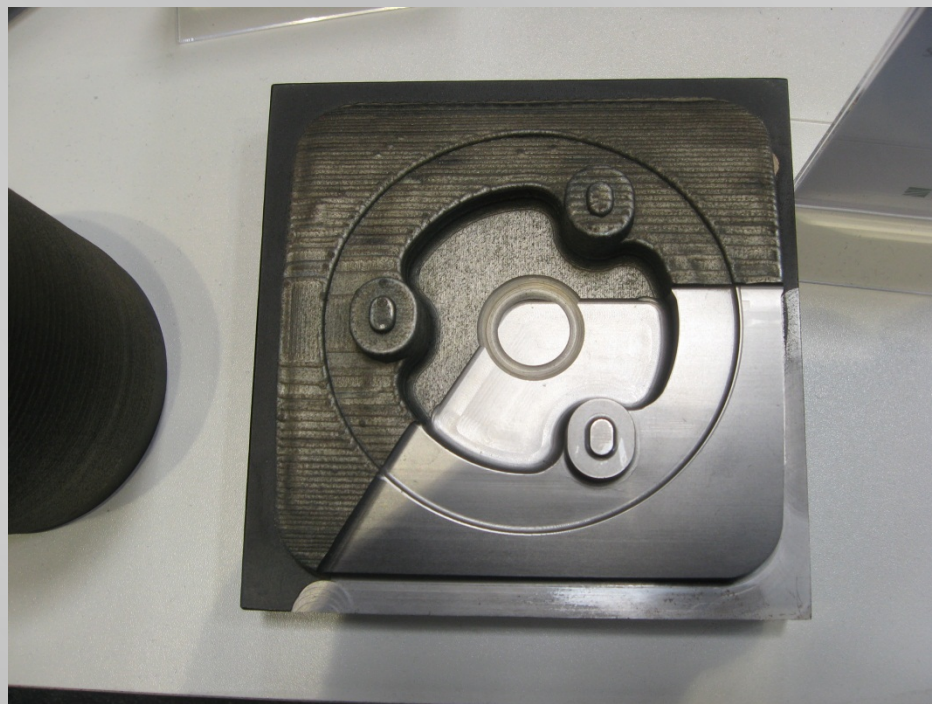
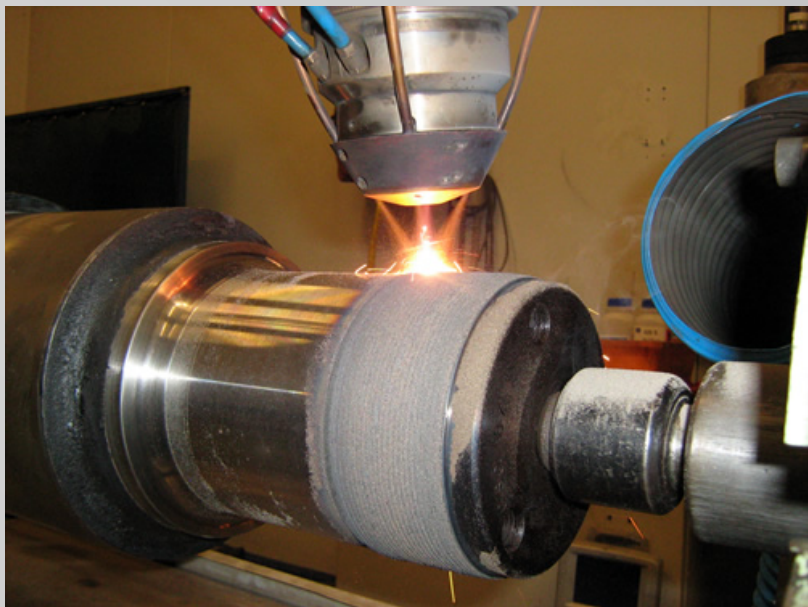
Negativa

- Strojně a instrumentačně náročné
- Nutné strojní vedení
- Investičně velmi náročné

Srovnání s ostatními metodami

Vlastnost	Laserové navařování	Elektrický oblouk	Plazma + plamen	PVD	CVD
Adheze	vysoká	vysoká	střední	nízká	nízká
Rozpouštění	vysoké	vysoké	nulové	nulové	nulové
Materiály	kov, keramika		kov, keramika	kov, keramika	kov, keramika
Tloušťka	50 μ m – 2mm	1 – několik mm	50 μ m – několik mm	0,05 μ m – 20 μ m	0,05 μ m – 10 μ m
Reprodukovatelnost proces.	střední – vysoká	střední	střední	vysoká	vysoká
TOO	malá	vysoká	vysoká	velmi malá	velmi malá
Ovladatelnost procesu	střední – vysoká	nízká	střední	střední – vysoká	střední – vysoká
Cena	vysoká	střední	střední	vysoká	vysoká

Příklady aplikací

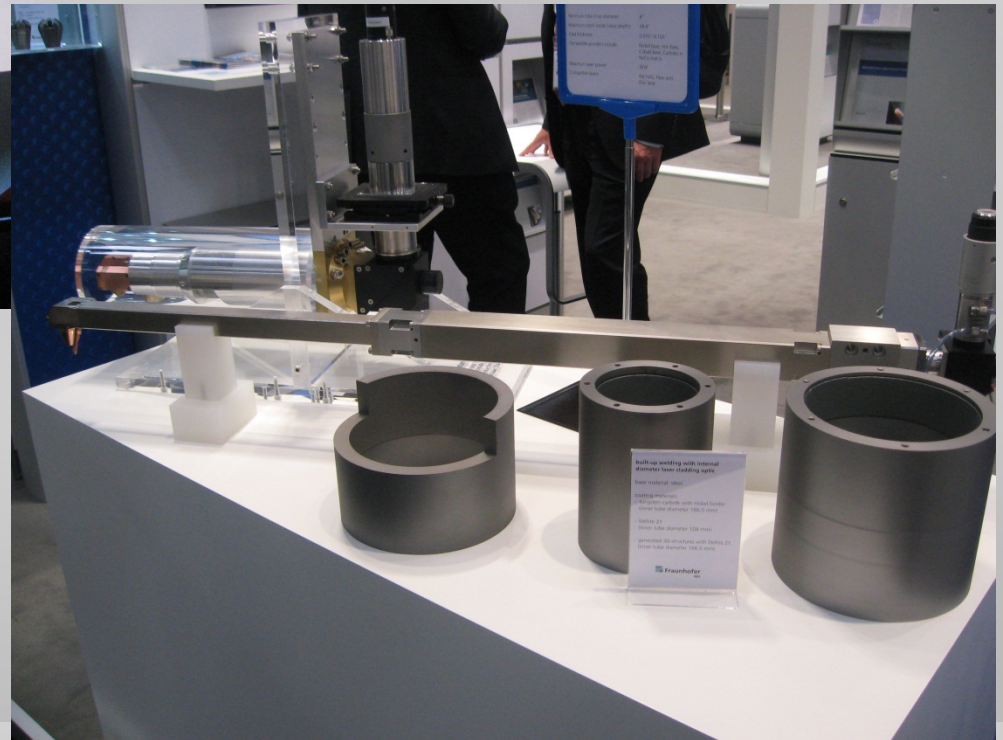
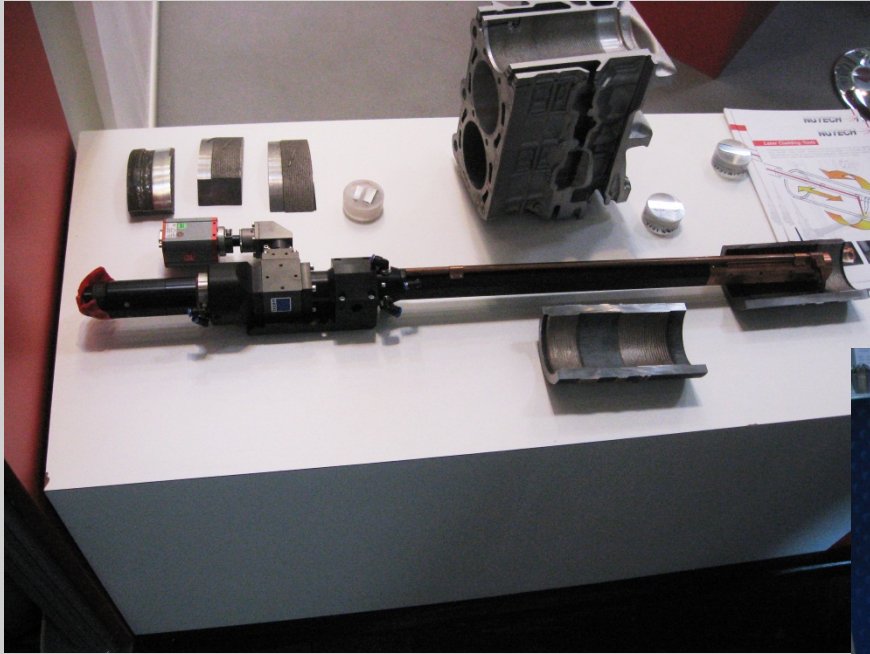

Příklady aplikací

Aplikační hlavy do válcových dutin

Příklady aplikací

